

Tid Torsdagen den 4 februari 2016 kl. 17.00 – 17.20
Plats Bråvallasalen, Stadshuset
Justerat Fredagen den 12 februari 2016

Jan Valeskog

Joakim Larsson

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Jan Valeskog (S) ordföranden

Joakim Larsson (M) vice ordföranden

Margareta Stavling (S)

Elin Olsson (MP)

Lennart Tonell (MP)

Rikard Warlenius (V)

Monika Lozancic (M)

Torbjörn Erbe (M)

Abit Dundar (L)

Tjänstgörande ersättare:

Lars Arell (S)

för Anders Göransson (S)

Anny Sandgren (S)

för Maria-Elsa Salvo (S)

Anders Toll (M)

för Alexandra Östback (M)

Jihad Adlouni (M)

för Mattias Keresztesi (M)

Ersättare:

Birger Kato (S)

Anna Forssell (S)

Anna Bäcklund (MP)

Veronica Eriksson (MP)

Maria Ljuslin (V)

Maurice Forslund (KD)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Håkan Falk, Jenni Almgren, Ann-Charlotte Bergqvist, Andreas Burghauser, Gunnar Jensen, Lena Mittal, Martin Skillbäck och Åsa Wigfeldt samt borgarrådssekreterarna Oscar Lavelid och Daniel Carlsson Mård och personalföreträdaren Luis Lopez för §§ 1-10.

§ 1 Val av justerare och tid för justering

Beslut

Exploateringsnämnden utser vice ordföranden Joakim Larsson (M) att tillsammans med ordföranden Jan Valeskog (S) justera dagens protokoll.

Justering sker fredagen den 12 februari 2016.

§ 2 Frågor för beredning och eventuell information från kontoret

Information om strategirådets nästa sammanträde

Elin Olsson (MP) informerar om att nästa strategiråd som äger rum den 23 februari 2016 kommer att ha temat ”Flyktingars och nyanländas boendesituation”.

Beslut

Exploateringsnämnden tackar för informationen.

§ 3 Anmälan av inkomna skrivelser till exploateringsnämnden

Inkomna skrivelser m.m. till exploateringsnämnden enligt förteckningar från den 19 januari 2016 och från den 4 februari 2016 anmäls.

§ 4 Anmälan av delegationsbeslut fattade inom exploateringskontoret

Dnr E2016-00014

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att lägga anmälan till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 12 januari 2016.

§ 5

Anmälan av protokoll från rådet för funktionshinderfrågor

Dnr E2015-00001

Protokoll nr 9/2015 från stadsbyggnadsnämndens och exploateringsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågors sammanträde den 10 november 2015 anmäls.

§ 6

Anmälan av minnesanteckningar från exploateringsnämndens möte med rådet för funktionshinderfrågor

Dnr E2015-00001

Minnesanteckningar från exploateringsnämndens möte med stadsbyggnadsnämndens och exploateringsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 12 november 2015 anmäls.

§ 7

Anmälan av minnesanteckningar från exploateringsnämndens strategiråd

Dnr E2015-02439

Minnesanteckningar från sammanträde med exploateringsnämndens strategiråd den 12 november 2015 anmäls.

§ 8

Val av ordförande för exploateringsnämndens strategiråd för år 2016

Dnr E2015-03478

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att utse Elin Olsson (MP) till ordförande för strategirådet för år 2016.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 11 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 9

Verksamhetsberättelse och bokslut 2015 för exploateringsnämnden

Dnr E2015-03918

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna verksamhetsberättelse och bokslut 2015 och överlämna denna till kommunfullmäktige.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) enligt följande:

Verksamhetsberättelsen redovisar på ett tydligt sätt hur nämndens verksamheter fortlöpt under 2015. Givet förutsättningarna som nämnden getts av den rödgrönrosa majoriteten kan vi konstatera att verksamheterna uppnått viktiga resultat under 2015. Vi ställer oss dock aningen frågande till måluppfyllelsen avseende antal påbörjade bostäder. Verksamhetsberättelsen redovisar att 5 446 bostäder

preliminärt påbörjades 2015, men ett utdrag ur Nybyggnadsregistret visar att siffran är 4 710, vilket då skulle vara under budgetmålen på 5 000 för perioden. Det framkommer dock inte i verksamhetsberättelsen om detta även inkluderar ombyggnation. Vidare missar den rödgrönrosa majoriteten målet om 1 000 påbörjade studentbostäder, då resultatet uppgår till 822.

Vi noterar att den rödgrönrosa ivern att stänga ner flygtrafiken på Bromma flygplats har letat sig in i nämndens verksamhetsberättelse för 2015 genom den projektgrupp för stadsutveckling på Bromma som nämnden leder och deltar i. Med tanke på regeringens besked strax före juledigheten, om att Bromma flygplats blir kvar för överskådlig framtid, räknar vi med att nämnden inför 2016 omedelbart avslutar sitt engagemang i projektgruppen. Vi har vid flertalet tillfällen tidigare påtalat det ologiska i att nämnden påbörjat arbetet i gruppen *innan* utredningen färdigställts. Att nämnden ska lägga tid och ekonomiska resurser på att medverka i en förberedande planering för bostadsexploatering på Bromma flygplats är inte acceptabelt med tanke på hur frågan utvecklats.

Alliansen ser positivt på det växande Stockholm och prioriterar den utbyggnad av bostäder och infrastruktur som är nödvändig för en utveckling som gör staden tätare och närmare. Målsättningen är att utveckla Stockholm–Mälarenregionen till en integrerad arbets- och bostadsmarknad med en mångfald av bostäder och goda möjligheter att snabbt transportera sig mellan arbete och bostad. I Stockholms stad ska en omfattande bostadsproduktion skapa ett stort och brett utbud av bostäder i olika boende- och upplåtelseformer, storlekar och standard.

Lönsamheten är avgörande då stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att tidigt översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten. Genom att exploatera mark som inte är förenad med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. En hög exploateringsgrad är särskilt viktig i kollektivtrafiknära lägen. Försäljningsinkomster från framför allt exploateringsprojekten är en mycket viktig förutsättning för att realisera den utbyggnad av Stockholm som sker och planeras de kommande åren. Detta riskerar nu i allra högsta grad av de rödgrönrosa, när man lånar en miljard i månaden, en upplåning på 70 miljarder till 2018, och står utan såväl svar som strategi för åtgärder när räntan går upp. Det kommer dessvärre att slå hårt mot stockholmarna och stadens

möjligheter till viktiga investeringar för framtiden.

I övrigt hänvisar respektive undertecknad partiföreträdare till sitt partis reservationsbudget för Stockholms stad 2015 avseende ingångsvärdena i nämndens verksamhetsplan.

Särskilt uttalande lämnas av Abit Dundar (L) enligt följande:

Liberalerna noterar att exploateringsnämnden 2015 har relativt god måluppfyllelse.

Verksamhetsberättelsen redovisar emellertid att 5 446 bostäder preliminärt påbörjades 2015, men ett utdrag ur Nybyggnadsregistret visar att siffran är 4 710. Gapet mellan verksamhetsberättelsen och nybyggnadsregistret innebär att majoriteten inte uppnår målen för påbörjade bostäder. Inte heller uppnås målet för studentlägenheter. Studenterna kommer att bära framtida Stockholm på sina axlar och är samtidigt mycket svaga på bostadsmarknaden i övrigt. Det är viktigt att byggandet av studentbostäder får fart för att säkra Stockholms tillväxt. Det är också viktigt att Stockholm uppnår sina bostadspolitiska mål för att uppnå det långsiktiga målet till 2030.

Stockholm ska växa genom ett dynamisk och lyssnande byggande. Vi vill skapa en tät, levande, tillgänglig och attraktiv stad som balanserar både urbanitet och gröna värden. Bostadsbyggandet ska planeras för att möta alla stockholmarnas olika behov. Stadens utveckling måste skapa en god blandning av boendeformer med hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter, studentbostäder, småhus, radhus och villor i staden.

Detta är särskilt viktigt nu och i den närmaste framtiden när Stockholm påverkas av starka migrationsströmmar. Behovet av bostäder och trycket mot exploateringsnämnden att uppnå sina bostadspolitiska mål är högt. Fler bostäder är också en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Ett kraftigt bostadsbyggande är nämndens främsta prioriterade uppgift även i framtiden.

Att bygga mycket bostäder ställer också höga krav på att bygga stad och att bygga bra. Bostadsmålet kan enbart uppnås på ett tillfredställande sätt om det samtidigt byggs för kulturen, gatulivet, kulturen m.m. Att bygga bra innebär också att innerstadens täta kvartersstruktur ska kompletteras och tillåtas att växa utanför tullarna. Ytterstaden områden behöver bli tätare och mer funktionsblandade för att därmed

förbättra underlaget för kaféer, restauranger, andra kommersiella lokaler, samhällsservice samt utbyggd kollektivtrafik. Stockholm ska bygga mycket och det ställer höga krav på att bygga bra.

Ersättaryttrande

Maurice Forslund (KD) instämmer i särskilt uttalande från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M).

§ 10

Utvärdering av feriejobb. Svar på remiss

Dnr E2015-03769

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara kommunstyrelsens remiss av arbetsmarknadsnämndens förslag med exploateringskontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) enligt följande:

Feriejobb är i grunden bra då det för många är det första steget in i arbetslivet och bidrar till att fler ungdomar lär sig att ta ett större ansvar. Alliansen höjde därför ambitionerna under förra mandatperioden och erbjöd alltfler feriejobb. Samtidigt som satsningar på feriejobb är betydelsefulla är det viktigt att de som erbjuds jobb får en meningsfull sysselsättning som bidrar såväl till den enskildes utveckling och till arbetet inom stadens verksamheter.

Utvärderingen av feriejobben visar dessvärre att så inte alltid är fallet. Av utvärderingen framgår också att inte alla ungdomar som erbjudits feriejobb har tagit emot erbjudandet. Ambitionen att utöka antalet feriejobb är självfallet i grunden positiv, men då krävs att förvaltningarna och bolagen kan erbjuda arbetsuppgifter som är utvecklande.

Med anledning av ovanstående efterfrågar vi en fördjupad analys av vilka som fått möjlighet att feriejobba, i vilken mån de anställda har levererat kvalitetshöjning för stadens verksamheter samt på vilka bevekelsegrunder ungdomar har tackat nej till att jobba. Dessa aspekter är viktiga att vara medveten om för att kunna erbjuda meningsfull sysselsättning till ungdomar och för att feriearbetarna ska bidra till att höja kvaliteten i stadens arbete.

Särskilt uttalande lämnas av Abit Dundar (L) enligt följande:

Jobb skapar framtidstro och jobb skapar integration. Det har varit bra att Alliansen kraftigt har byggt ut antalet feriejobb med störst fokus på de ungdomar som behöver det mest. Frågan är dock om majoriteten har lyckats förvalta detta på bästa sätt. Man har byggt ut antalet jobb kraftigt men kvaliteten har samtidigt blivit lidande. Tyvärr har också utvidgningen av målgruppen gjort att många ungdomar i de lägre åldrarna inte har fått jobb.

När rapporten anmäldes för arbetsmarknadsnämnden skrev arbetsmarknadsförvaltningen i sitt tjänsteutlåtande: ”För att klara högt satta volymmål tar en del arbetsplatser emot ett så stort antal ungdomar att det är svårt att hitta arbetsuppgifter och ungdomar blir undersysselsatta. Det skapas även särskilda sysselsättningsprojekt där arbetsuppgifterna inte alltid upplevs som meningsfulla.” För oss är detta en tydlig kritik.

Risken är att detta skapar förvaring snarare än jobb. Det ger inte de unga de erfarenheter som de behöver på arbetsmarknaden. Därför måste arbetet intensifieras med att bredda utbudet av jobb. Vi vill att staden ska kunna stödja privata arbetsgivare som tar sig an feriejobbare med att i första hand kompensera dem för kostnaderna för handledning och introduktion.

Att det enligt Swecos rapport finns vissa unga vuxna som får feriejobb, som har påbörjat högskolestudier, visar vidare att man vänder sig till fel målgrupp.

Samtidigt anser flera av handläggarna att det har blivit svårare för ungdomar med funktionsnedsättning att hitta sommarjobb – just på grund av de ökande volymkraven. Majoriteten har prioriterat unga vuxna som är etablerade i sina studier och som inte kommer att ha några problem att hitta jobb i framtiden framför ungdomar som verkligen behöver hjälp med att få in en fot på arbetsmarknaden. Det är inte en politik som utgår från de som är i mest behov av stöd.

Vi vill till sist understryka att en samlad politik för att göra det möjligt för unga att få feriejobb naturligtvis först och främst måste utgå ifrån insatser för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden i den privata sektorn. Tyvärr gör majoritetens och regeringens skattehöjningar och höjningar av arbetsgivaravgiften det svårare för ungdomar i Stockholm att få jobb.

§ 11

Bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Svar på remiss från stadsrevisionen

Dnr E2015-03437

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 13 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V) enligt följande:

Vi ser allvarligt på den kritik som lyfts fram i stadsrevisorernas rapport. Personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett liv som andra och för att det ska vara möjligt är anpassade bostäder en avgörande fråga. Det står klart att staden inte har gjort tillräckligt för att säkerställa att det finns bostäder med särskild service för dem som behöver det. Nu krävs gemensamma ansträngningar för att komma ikapp med det byggande som tidigare inte gjorts och för att nå upp till nuvarande och kommande årsmål.

En avgörande faktor för att byggandet ska öka är att stadens interna samordning och samverkan fungerar. Ett första steg i att skapa en tydligare styrning är den överföring av ordförandeskapet för stadens genomförandegrupp från kommunstyrelsen till socialnämnden som beslutades i budgeten för år 2016. På så vis kan beslutsfattandet komma närmre de enskilda projekten.

Det finns även behov av att se över hur stadens ersättningssystem påverkar förutsättningarna för att bygga fler bostäder. Särskilt viktigt är att skapa goda förutsättningar för ett varierat utbud av boendeformer. En sådan översyn har initierats i budgeten för år 2016.

Frågan om bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning berör flera nämnder och bolag i staden. Kraftfulla åtgärder krävs för att säkerställa tillgången till bostäder.

Särskilt uttalande lämnas av vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) enligt följande:

Vi konstaterar att endast 50 procent av budgeterat byggande färdigställts vilket har medfört en stor brist på LSS och SoL bostäder. Vi delar synpunkterna om att bristen på bostäder med särskild service får konsekvenser både för enskilda brukare och för staden. Enskilda brukare får inte sina behov tillgodosedda inom skälig tid och som förvaltningen vidare påpekar är detta även kostnadsdrivande för staden, då en avgift tas ut för varje icke verkställande beslut. För att tillgodose fler bostäder krävs det därför en central planering och samordning. Med anledning av detta bör rollen för den beredande grupp som exploateringskontoret sedan flera år deltar i, där socialförvaltningen är sammankallande, förtydligas.

Särskilt uttalande lämnas av Abit Dundar (L) enligt följande:

Stadens revisorer har granskat hur stadens olika nämnder arbetar för att uppfylla behovet av bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Granskningen visar att det finns ett antal problem som måste åtgärdas och som i dagsläget innebär att färre än hälften av det tilltänkta antalet bostäder byggs.

Processen att planera, beställa och förvalta bostäder för personer med funktionsnedsättning är komplex och många olika nämnder och bolag i staden är inblandade. Ett tungt ansvar vilar på alla inblandade nämnder att verka för att fler bostäder för personer med funktionsnedsättning kommer till.

Liberal stadsbyggnads- och bostadspolitik tar sin utgångspunkt i att planera staden för att tillgodose de skiftande behov som olika stockholmare har. Den som har en funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter som andra att få ett bra boende. Arbetet med att inrätta fler bostäder för personer med funktionsnedsättning måste vara prioriterat. De synpunkter som revisorerna har fört fram är därför allvarliga. Alla inblandade nämnder måste samverka för att prognostisera det framtida behovet och utifrån detta så tidigt som möjligt planera in fler bostäder för personer med funktionsnedsättning.

Ersätтарыttrande

Maurice Forslund (KD) instämmer i särskilt uttalande från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M).

§ 12

Motion av Anna König Jerlmyr (M) om enklare byggregler. Svar på remiss

Dnr E2015-03460

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara motionen i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra:

Alliansregeringen genomförde ett stort antal positiva förändringar i regelverket för bostadsbyggande i syfte att korta processen och få ned produktionskostnader. Detta har tagits emot väl av marknaden, men mycket återstår fortfarande att göra. Regelverken är i vissa delar förlegade och måste anpassas till dagens moderna samhälle och utgå ifrån människors behov och önskemål.

Glädjande nog så finns det nu flertalet goda exempel på bostadsbolag som satsar på innovativa lösningar för att bygga både snabbare och billigare, med fortsatt bra standard. Exploateringskontoret instämmer i detta och listar ett par exempel, det finns dock många fler. Detta ska vi fortsätta att uppmuntra, men samtidigt finns det åtskilliga hinder kvar i regelverken som behöver tas bort för att fortsätta underlätta för bostadsbyggandet för unga vuxna. Det handlar inte minst om möjligheten att tillåta avsteg från Plan- och bygglagen (PBL) och Boverkets byggregler (BBR).

Det finns ett antal lösningar som skulle ge ekonomiskt genomslag och bidra till ett mer kostnadseffektivt byggande. Åtgärderna kan givetvis vara såväl stora som små, det kan handla om att se ungdomsbostäder som temporärt boende enligt BBR 3:227. Det kan också handla om att möjliggöra avsteg från kravet på balkong eller uteplats, att tillåta en effektivare planlösning och smartare funktioner, mindre wc-yta, och en annan kravställning för buller som primärt utgår ifrån inomhusmiljön. I kombination med fler förslag kan detta underlätta för innovativa lösningar, att bygga både snabbare och billigare, med fortsatt bra standard.

Det är glädjande att exploateringskontoret välkomnar de förslag till regelförenklingar som på ett positivt sätt kan bidra till stadens bostadsmål.

- 3) Abit Dundar (L) föreslår att nämnden beslutar att delvis tillstyrka motionen samt att i övrigt anföra:

Liberalerna ser positivt på att uppvakta regeringen om frågor som berör förändringar och förenklingar av plan- och bygglagen. Dessa förändringar rör dock primärt andra delar av PBL än dem motionen anför.

Reglerna för exempelvis buller och själva planprocessen kan göras effektivare för att sänka kostnaderna vid nybyggnation. Det är inte rimligt att Sveavägen som är en mycket populär gata att bo på samtidigt har för höga bullernivåer enligt nuvarande regelverk. Den tid det tar för staden att handlägga ett byggärende genom planprocessen och därefter överklagningar är också orimlig.

Det är emellertid tveksamt med regelförenklingar som berör tillgängligheten till bostäder, särskilt i ljuset av en åldrande befolkning. Många äldre behöver förhållandevis stora ytor i badrum och i boendet i stort för att kunna röra sig i hemmet. Även balkonger är viktigt för att göra det möjligt att kunna komma ut i friska luften.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V).

Reservation

Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Abit Dundar (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Ersättaryttrande

Maurice Forslund (KD) instämmer i förslag till beslut från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M).

§ 13

Förslag till ändring av Boverkets byggregler. Svar på remiss

Dnr E2015-03815

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 14

Betänkande av Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design (SOU 2015:88). Svar på remiss

Dnr E2015-03827

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Ersättaryttrande

Ersättaryttrande lämnas av Maurice Forslund (KD) enligt följande:

Om jag hade haft rösträtt skulle jag ha yrkat enligt följande:

- 1 Att delvis bifalla exploateringskontorets förslag till beslut.
- 2 Att därutöver anföra följande:

Stockholm är en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Samtidigt finns många delar av staden kvar att utveckla och i de mest centrala delarna blir man påmind om vilka ödesdigra konsekvenser politiska beslut kan få när det gäller skövling av stadsliv och kulturhistoriska värden. En viktig uppgift är att skapa nya stadskvaliteter i områden där de har gått förlorade, eller aldrig funnits. Stockholm ska i större omfattning byggas enligt den klassiska stadens form med levande gatumiljöer och tydliga kvarter. Arkitekturen måste bli mer varierad och möta medborgarnas preferenser. Även på detta område kan den klassiska staden tjäna som föredöme. Arkitektoniska kvaliteter måste säkerställas tidigt i processen och medborgare bör i högre utsträckning få säga sitt vad det gäller gestaltungsfrågor. En ny statlig myndighet för gestaltad livsmiljö kommer inte att bidra till att dessa målsättningar uppnås.

§ 15**Planering och byggande av studentbostäder. Svar på remiss från stadsrevisionen**

Dnr E2015-03777

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Abit Dundar (L) enligt följande:

Stadsrevisionen har granskat Stockholms stads planering och byggande av studentbostäder i syfte att bedöma om berörda nämnder och bolag har en planering som säkerställer att fullmäktiges mål om 4 100 studentbostäder uppnås för perioden, 2013 till 2017. Dessa är en del av det mer omfattande samarbetsprojektet Sthlm6000+ som startades under Alliansmajoriteten 2013, där minst 6 000 nya studentbostäder ska färdigställas i länet till 2017.

Det är glädjande att stadsrevisionens remiss sammantaget bekräftar att Alliansens politik för fler studentbostäder har gett effekt. Mellan 2010 och 2014 fattades Alliansen beslut om över 9 000 nya studentbostäder. Revisionens bedömning är att staden har en god planering för att säkerställa att fullmäktiges mål om byggande av 4 100 studentbostäder uppnås.

Ersätтарыttrande

Maurice Forslund (KD) instämmer i särskilt uttalande från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Abit Dundar (L).

§ 16**Riktlinjer för social investeringsfond i Stockholms stad.****Svar på remiss**

Dnr E2015-03431

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anföra:

Det är klokt att finna framgångsrika former för det offentliga att arbeta förebyggande och proaktivt på det sociala området. Modeller som lyckas förena långsiktigt kloka åtgärder med god budgethållning vore till gagn för både den enskilde och för samhället i stort, genom att undvika stuprörstänkande till förmån för långsiktiga åtgärder.

Det krävs dock en hel del förtydliganden och förbättringar av de föreliggande riktlinjerna. För att sociala investeringar verkligen ska ge effekt och innebära konkreta förbättringar krävs att kunskapsbaserade arbetsätt används och att enbart åtgärder som har vetenskaplig evidens får stöd. Vi ser dessvärre en risk i att det sker en politisering av arbetet, då riktlinjerna föreskriver att den sociala hållbarhetskommision som den rödgrönrosa majoriteten har tillsatt ska identifiera angelägna projekt. Om den sociala hållbarhetskommisionen ska involveras i arbetet är det nödvändigt att en mångfald av experter och forskare knyts till kommissionen och att dessa har en bred trovärdighet och i största möjliga utsträckning är politiskt oberoende. De experter som kopplas till kommissionen måste därmed utses efter dialog med samtliga partier.

De inkomna ansökningarna granskas av ett råd för sociala investeringar som vid behov ska ta hjälp av vetenskaplig kompetens. Här krävs en del avgörande klargöranden, främst vad gäller gränsdragningen i ansvaret mellan den sociala hållbarhetskommisionen och rådet för sociala investeringar, samt vilka som ska ingå i det sistnämnda rådet. Det föreligger en stor risk att hela arbetet byråkratiseras. Enligt förslaget ska även två nya heltidstjänster tillsättas på stadsledningskontoret för att samordna arbetet med sociala investeringar.

Enligt riktlinjerna för fonden ska de projekt som får stöd bidra till genomförandet av kommunfullmäktiges mål. Dessa mål är dessvärre otydligt och övergripande formulerade. Det föreligger även i detta avseende en risk för att det sker en politisering och projekt vars inriktning stämmer överens med majoritetens ideologiska utgångspunkter premieras snarare än

vetenskapligt förankrade åtgärder.

Det kan vara svårt att beräkna hur stor utgiftsminskning en förebyggande åtgärd innebär. Det kan ta lång tid innan effekter syns och de kan, vilket förvaltningen framhåller, uppstå hos andra huvudmän. Det finns därmed en risk för godtycke vad gäller beräkningarna av vilka besparingar som faktiskt uppnås. Här krävs ytterligare förtydliganden. Det är även viktigt att tydligt klargöra att den förvaltning som ansvarar för ett projekt enbart ska återbetala de besparingar som har uppstått inom den egna förvaltningen.

Enligt riktlinjerna ska de inkomna ansökningarna analyseras utifrån ett genusperspektiv. Att välja ut just denna faktor är inte oproblemiskt. Självfallet ska de sociala investeringarnas sammantagna effekter gynna såväl kvinnor som män. Det finns dock en rad andra perspektiv som i så fall borde beaktas, till exempel ett åldersperspektiv eller om en åtgärd även gynnar personer med funktionsnedsättningar. Den vetenskapliga grunden måste stå i centrum för allt arbete med sociala investeringar. Först därefter, om två projekt har likvärdig evidens, bör ytterligare faktorer beaktas.

Det är avslutningsvis viktigt att det civila samhället kan delta på samma premisser som kommunala verksamheter. En möjlighet att involvera det civila samhället ytterligare är att staden som komplement till den sociala investeringsfonden ser över möjligheten att även arbeta med så kallade ”social impact bonds” där de investerare som uppnår det resultat staden efterfrågar återfår insatsen samt en viss avkastning. Detta innebär att investeraren står för risken och att staden enbart behöver utbetala medel om efterfrågat resultat har uppnåtts.

- 3) Abit Dundar (L) föreslår att nämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen att återremittera ärendet till stadsledningskontoret för ytterligare beredning i enlighet med vad som nedan sägs samt att därutöver anföra:

Nytan med en social investeringsfond beror på syftet. Om syftet med en social investeringsfond är att kunna finansiera tidiga insatser och långsiktiga projekt bör Stockholm, som en rik kommun med en stor budget, kunna finansiera sådana projekt inom ordinarie budget.

Om syftet istället är att driva fram verksamhetsförbättringar och nya arbetssätt kan dock sociala investeringsfonder vara ett intressant sätt att finansiera sådana insatser. Liberalerna

välkomnar förslag som gör det lättare att testa nya idéer och höja innovationstakten i offentlig sektor.

Med det sagt finns det ett antal betydande oklarheter kring förslaget som ger upphov till starka invändningar. Det gäller framför allt förslaget om återföring, det vill säga att kostnadsbesparingar som uppstår som ett resultat av projekt som finansieras av fonden ska föras tillbaka till fonden från den nämnd där besparingarna uppstått.

Vi ser en stor risk för att projekt som finansieras via fonden kommer att tränga ut kärnverksamheten i nämnderna. Om beräkningarna av kostnadsbesparingar är för optimistiska kommer nämnden att behöva ta pengar från verksamhet som enligt erfarenhet fungerar, och betala in till fonden för finansiering av projekt som kanske inte gör så mycket nytta. Lars Hultkrantz, professor i nationalekonomi vid Örebro universitet, pekar i en rapport för SNS på att svenska kommuner har grundläggande kunskaps- och kompetensbrister när det kommer till effektutvärdering. Detta är värt att ta på allvar.

Vår oro gäller i synnerhet om det är så att en nämnd som inte har ansökt om medel måste betala tillbaka pengar som anses vara en besparing, utan att nämnden har varit med och ansökt om projektet.

I diskussionen kring sociala investeringsfonder nämns ofta vinster från investeringar i relation till kostnader som uppstår med ett nollalternativ. På kort sikt kan det till exempel vara en kostnad att sätta in en extra socialsekreterare för att fånga upp ungdomar på glid, men på lång sikt leder det till minskade sociala kostnader jämfört med att inte göra något alls. Problemet är dock att alternativet för en nämnd som ska betala tillbaka pengar inte är att göra ingenting alls, utan att använda de pengarna på beprövat sätt. Detta är den egentliga så kallade alternativkostnaden. Vi ser en risk i att projekt med viss men relativt låg nytta tar pengar från ordinarie välfungerande verksamhet.

Vi anser sammanfattningsvis att kunskapsläget kring möjligheterna att genomföra korrekta effektutvärderingar borde klargöras, att regelverket kring återföring borde tydliggöras och att staden borde överväga någon annan lösning som är mindre byråkratisk.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan

Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V).

Reservation

Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Abit Dundar (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Ersättaryttrande

Maurice Forslund (KD) instämmer i förslag till beslut från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M).

§ 17**Markanvisning för bostäder inom fastigheten Halden 3 och del av fastigheten Akalla 4:1 samt inom fastigheten Telemark 1 och del av Akalla 4:1 i Husby till D. Carnegie & Co AB**

Dnr E2015-01142, E2015-01143

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom fastigheten Halden 3 och del av fastigheten Akalla 4:1 samt inom Telemark 1 och del av fastigheten Akalla 4:1 till D. Carnegie & Co AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslagen i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplaner för områdena.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 22 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 18

Detaljplan för Tvärbana Norr Kistagrenen inom Stockholms stad. Svar på remiss från stadsbyggnadsnämnden
Avtal med AB Storstockholms Lokaltrafik om finansiering och samverkan för utbyggnad av Tvärbana Norr Kistagrenen inom Stockholms stad. Godkännande Gång- och cykelkoppling mellan Annedal och Solvalla. Utredningsbeslut
Medverkan i Tvärbana Norr Kistagrenen. Utredningsbeslut
Dnr E2015-03237

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt kontorens gemensamma förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorens gemensamma tjänsteutlåtande som svar på detaljplaneremiss för tvärbanans Kistagren.
- 2 Exploateringsnämnden godkänner för egen del avtal om finansiering och samverkan för utbyggnaden av Tvärbana Norr Kistagrenen inom Stockholms stad, samt föreslår att kommunfullmäktige godkänner avtalet. Avtalet innebär medfinansiering med 942,6 mnkr och investeringsutgifter om 30,2 mnkr för trafiknämnden.
- 3 Exploateringsnämnden godkänner utredningsbeslut för gång- och cykeltunnel under Ulvsundavägen till Annedal.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets och trafikkontorets gemensamma tjänsteutlåtande från den 9 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP), Rikard Warlenius (V) och vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) föreslår (se beslutet).
- 2) Abit Dundar (L) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna exploateringskontorets förslag till beslut samt att därutöver anföra:

I samrådshandlingarna för Norr Kistagrenen framgår att placeringen av hållplatsen vid Solvalla med fördel kan

placeras i ett söderliggande läge istället för ett norrliggande läge. Vid en läsning av programförslaget för Solvallastaden (ärende 24 i nämndhandlingarna) framgår att hållplatsen vid Solvalla med fördel kan placera i ett mer norrliggande läge. Skillnaden gäller ett läge norr eller söder om den tänkta gång- och cykeltunneln (vilken i sig är oroande ur trygghetssynpunkt) mellan Solvallastaden och Annedal.

I stadsbyggnadskontorets utlåtande för Kistagrenen framgår att man föredrar den södra placeringen med hänvisning till befintlig bebyggelse i Annedal. Kontoret tar inte tillräcklig hänsyn till Solvalla travbana och den urbana miljö som kommer att uppstå vid det planerade torget i anslutning till travbanan.

Det är viktigt för den nya stadsmiljön och för att hållplatsen ska kännas trygg att den placeras vid det planerade torget. Det är också hit som resenärer har anledning att ta sig då det är i närheten av både butiker och Solvalla travbana. Liberalerna tar därför ställning till förmån för den norrliggande placeringen av hållplatsen.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP), Rikard Warlenius (V) och vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M).

Reservation

Abit Dundar (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 19

Markanvisning för bostäder inom fastigheten Akalla 4:1 på Tenstaterrassen i Tensta till Byggnadsfirman Viktor Hanson AB och för vårdboende, förskola och bostäder till Svenska Vårdbyggen AB

Dnr E2015-03786

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom del av fastigheten Akalla 4:1 till Byggnadsfirman Viktor Hanson AB samt för vårdboende, förskola och bostäder till Svenska Vårdbyggen AB och ger exploateringskontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets

tjänsteutlåtande.

- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 21 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Abit Dundar (L) enligt följande:

Vi ser mycket positivt på att nästa steg för Tenstaterassen nu kan tas. Väl färdigställt kommer det att innebära ett värdefullt tillskott av bostäder och förskola i stadsdelen. Vi ser också med intresse fram emot utfallet av markanvisningens form där bolagen förbinder sig att förvärva marken till ett fast pris per ljus BTA under förutsättning att de uppnår ett visst lägsta försäljningspris. I annat fall upplåtes marken med tomträtt. Detta skulle kunna vara ett sätt att börja blanda upp de stadsdelar i ytterstaden, där hyresrätten är dominerande, med fler bostadsrätter.

Under Alliansens senaste två mandatperioder i majoritet påbörjades planeringen av många tusen nya bostäder i ett stort antal programområden. Ett av dessa är sambandet Bagarmossen – Skarpnäck, ett annat är Årstafältet. Med anledning av att Stockholm växer allt snabbare finns det behov av att se över såväl pågående som nya områdesprogram. I Rinkeby, Bromsten, Tensta och Spånga ser vi goda möjligheter till förtätning och därtill ytterligare bostäder i mellanrummet mellan stadsdelarna. Grovt uppskattat skulle omkring 5 000 nya bostäder kunna planeras och därtill nödvändig kommunal och kommersiell samhällsservice.

I exempelvis Rinkeby pågår idag genomförandet av ett antal positiva planer för nya bostäder och service. Att fortsätta i denna anda, samt planera för en tydligare inriktning mot blandstad i en hyresrättat stadsdel, kan dessutom bidra till att

minska segregationen. Detaljplaner för nya bostäder, förskolor och annan kommunal och kommersiell service i dessa stadsdelar ska prioriteras av stadens förvaltningar under 2016. Planeringen ska utgå från översiktsplanens intentioner på sådant sätt att stadsdelarna såväl förtätas som byggs samman med blandade upplåtelseformer och nödvändig service.

§ 20

Detaljplan för Johannelund 4 i stadsdelen Vinsta. Svar på remiss av planförslag. Markanvisning för centrum och bostäder inom del av fastigheten Johannelund 4 i Vinsta till KF Stormarknadsfastigheter AB

Dnr E2014-00429

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för centrum, parkering och bostäder inom del av fastigheten Johannelund 4 till KF Stormarknadsfastigheter AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande till stadsbyggnadsnämnden som svar på förslag till detaljplan för Johannelund 4 i stadsdelen Vinsta, SDp 2014-04894.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 15 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 21**Markanvisning för bostäder inom del av fastigheten Hässelby Villastad 14:35 i Hässelby Villastad till AB Borätt**

Dnr E2015-03735

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom del av fastigheten Hässelby Villastad 14:35 till AB Borätt och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 15 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 22**Markanvisning för bostäder inom del av fastigheten Grimsta 1:2 i Grimsta till AB Borätt**

Dnr E2015-03736

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom del av fastigheten Grimsta 1:2 till AB Borätt och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 15 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 23

Rapport avseende grönkompensation i planprogrammet för Västra delen av Nockebyhov

Dnr E2015-03805

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner rapporten.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 10 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 24

Program för Södra Solvallastaden. Svar på remiss av programförslag

Dnr E2015-03671

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande till stadsbyggnadsnämnden som svar på programremiss för Södra Solvallastaden i stadsdelen Bällsta, SDp 2012-17035.

- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 7 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V) enligt följande:

Södra Solvallastaden innebär ett välkommet tillskott av bostäder, förskolor och skola i ett, i framtiden, kollektivtrafikhögt läge. Utmaningarna är dock stora när det gäller buller och riskhantering för området i stort och särskilt tydligt när det gäller den föreslagna skolan. Skolans placering bör ses över i det fortsatta arbetet. Särskild omsorg måste i den fortsatta planprocessen läggas vid barnens dagliga arbetsmiljö i skola och förskolor med särskilt fokus på buller från Bromma flygplats samt Ulvsundaleden.

Sollaskogen är en viktig resurs för stadsdelen och det är angeläget att staden tidigt planerar för hur skogen kan bli mer tillgänglig och rymma fler möjligheter till rekreation och motion.

Drivmedelsstationen bör utformas så att den knyter an till bebyggelseutvecklingen och blir en tillgång för området.

Det ska i den fortsatta planprocessen undersökas möjligheten att samlokalisera parkering i parkeringsgarage istället för under respektive fastighet. Genom friliggande parkeringsgarage kan dels dagvattenhantering på gårdar underlättas, kostnaden för parkering minska samt samordningsvinster vad gäller t ex bilpool och andra mobilitetstjänster samnyttjas i högre utsträckning.

§ 25**Tidig markreservation för bostäder, förskola och kommersiella ytor inom delar av fastigheten Midsommarkransen 1:1 och Västberga 1:1 i Midsommarkransen och Västberga till SSM Fastigheter AB**

Dnr E2015-03690

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden ger en tidig markreservation för bostäder och kommersiella ytor inom delar av fastigheten Midsommarkransen 1:1 och Västberga 1:1 till SSM Fastigheter AB och ger kontoret i uppdrag att träffa avtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden ger kontoret i uppdrag att fortsätta utredningsarbetet och återkomma med förslag till markanvisning och inriktningsbeslut.
- 3 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 4 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V) enligt följande:

Nämnden är positiv till tillkomsten av nya bostäder i ett synnerligen kollektivtrafiknära område. Beslutet innebär ett stort tillskott på bostäder samt förskola och kommersiella lokaler. Projektet föreslås innehålla en stor andel små lägenheter. Förvaltningen konstaterar att det redan i dag finns en övervikt av små lägenheter i området. Därför anser vi att förvaltningen bör pröva möjligheten till att inrymma fler

större lägenheter i projektet.

I det fortsatta arbetet behöver skugg- och vindförhållandena utredas vidare för att skapa goda miljöer omkring husen, vidare är det viktigt att förskolans utemiljö utformas på ett sätt så att uteplatsen går att använda året runt. I det fortsatta arbetet är det viktigt att se över hur mobilitetslösningar kan bidra till att lösa de boende i områdets transportbehov, dessa lösningar ska i första hand handla om att möjliggöra för bilpool, bättre förutsättningar för cykling och liknande för att främja mer miljövänliga färd sätt.

I området runt Telefonplans tunnelbanestation pågår ett flertal projekt som kommer att bidra med ett stort antal nya bostäder och verksamheter det är därför viktigt att dessa projekt samordnas så att utvecklingen av och investeringar i nya torg, parker, gatumark och offentlig service sker i takt med att områdets befolkning växer. Särskilt fokus ska läggas vid att utveckla parkmark i området som redan lider av parkbrist.

Möjligheten att öppna en nordlig uppgång från tunnelbanan bör också undersökas i samband med att överdäckningen görs.

§ 26

Markanvisning för bostäder inom fastigheten

Kristinebergs slott 10 i Kristineberg till AB

Familjebostäder

Dnr E2015-00413

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom fastigheten Kristinebergs slott 10 till AB Familjebostäder och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 27

Utgår

§ 28

Överenskommelse om exploatering med tomträttsupplåtelse för hotell m.m. inom fastigheten Skansen 18 på Norrmalm med Stena Fastigheter Skansen AB

Dnr E2015-02748

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden ger kontoret i uppdrag att träffa överenskommelse om exploatering mellan exploateringsnämnden och Stena Fastigheter Skansen AB avseende Skansen 18 och träffa erforderliga avtal enligt vad som anges i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 8 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av Abit Dundar (L) enligt följande:

För Liberalernas del är det mycket prioriterat med fler bostäder i City. En av Citysaneringens värsta konsekvenser var just att området nästintill tömdes på bostäder. Ett mer

funktionsblandat City skulle öka tryggheten och göra City mer levande även efter det att de stora varuhusen stängt för dagen. Att skapa fler bostäder i City är också prioriterat enligt Cityvisionen. Därför är det mycket beklagligt att man överger planerna på bostäder inom fastigheten.

§ 29

Markanvisning för bostäder inom fastigheterna Siljan 5 och Årsta 1:1 i Årsta till Besqab

Dnr E2015-03773

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostadsändamål inom fastigheterna Siljan 5 och Årsta 1:1 till Besqab Projekt och Fastigheter AB tillsammans med Besqab Bostadsmark V AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 10 november 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 30

Markanvisning för industri till Fastighets AB Brostaden och drivmedelsanläggning till OK-Q8 AB inom fastigheten Årsta 1:1 i Östberga

Dnr E2015-03774

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt sitt förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att låta ärendet utgå.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt sitt förslag.

§ 31

Program för Slakthusområdet i Johanneshov. Svar på remiss av programförslaget

Dnr E2015-03738

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande till stadsbyggnadsnämnden som svar på programremiss för Slakthusområdet i Johanneshov, S-Dp 2010-20437.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 22 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP), Rikard Warlenius (V) och vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) föreslår (se beslutet).
- 2) Abit Dunder (L) föreslår att nämnden beslutar att delvis bifalla förslaget till beslut samt att därutöver anföra:

Vi liberaler är mycket positiva till att slakthusområdet bebyggs tätt med många bostäder, nuvarande verksamheter som kan leva kvar och att andra verksamheter tillkommer. Programförslaget är ett bra förslag som på ett tillfredställande sätt kombinerar bostäder med arbetsplatser och andra urbana verksamheter. Slakthusområdet blir ett betydande tillskott av bostäder i stadsmiljö.

Förslaget, så som det är nu utformat, ger en mycket omväxlande arkitektur vilket är positivt. Förslaget ger också Slakthusområdet en klar och tydlig helt egen identitet, där något motsvarande förmodligen inte kommer finnas i hela

landet. Ett led i detta är att områdets tidigare identitet som slakthusområde finns närvarande i form av byggnader och att en del av de tidigare verksamheterna kan leva kvar. De gamla byggnaderna i området är mycket intressanta ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Den framtida verksamheten i dessa byggnader måste vara anpassade så byggnadernas kvaliteter kan bevaras.

Det bör vara tydligt och klart för de företag som finns i området idag vad som gäller framöver. Kommunikationen måste fungera för att de omlokaliseringar som behövs, ska gå så smidigt som möjligt och att alternativa lokaler i andra områden finns.

Något som vi gärna ser, är att kulturella verksamheter tidigt finns med i processen när det nya slakthusområdet växer fram. Förvaltningen föreslår ett kulturhus, men det kan också handla om utställningslokaler, bibliotek etc. Det nya området kommer att växa fram succesivt och en del företag kommer att flytta till andra områden. Det betyder att det också kommer att finnas tomma lokaler som borde kunna nyttjas för tillfälliga verksamheter och även för kulturella ändamål. Detta är viktigt att ta fasta på för att på så sätt under den långa byggperioden också hålla stadsdelen levande och intressant för besökare.

Vikten av att det redan från början finns tillräckligt med förskoleplatser och skolor kan nog inte understrykas, då det är mycket svårt att skapa i efterhand. Kreativa lösningar vad gäller förskolegårdar behövs i en stadsdel där exploateringsgraden är hög. Vidare behövs väl planerade och nya lösningar på skolgårdar för att exploateringsgraden av bostäder ska kunna hållas och gärna utökas jämfört med förslaget. Viktigt är att stadsdelsförvaltningen och utbildningsförvaltningen är inblandade tidigt i den fortsatta processen med Slakthusområdet.

Goda kommunikationer är en förutsättning för att området ska vara attraktivt. Den nya T-banesträckningen med station i slakthuset är förstås det viktigaste. Dessutom kommer bilar inte kunna tänkas bort. Många av de som bor i de planerade 3000-4000 bostäderna kommer att vilja ha en egen bil även om förhoppningsvis många av dem använder Bilpool. De planer på ett garage i bergrum utefter Bolidenvägen som finns är därför av största vikt för att färre bilar ska trängas inne i själva slakthusområdet.

Idag finns inte mycket grönyta i området. Det tillkommer

flera mindre parker och den största i storlek som Mariatorget. Tillgång till parker och grönytor är centrala för trivsel. Trots allt blir tillgång till parkmark begränsad i det mycket tätbebyggda området. Därför kommer också parker i närheten få ett ökat besöksstryck, ex Lindeparken som är en stor och relativt outnyttjad park alldeles i närheten. Förvaltningen bör ha i åtanke hur våra parker ska klara ett väldigt mycket större tryck av besökare. Lindeparken kanske också kan omvandlas till en park med mer av aktiviteter för olika generationer.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP), Rikard Warlenius (V) och vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M).

Reservation

Abit Dundar (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Ersättaryttrande

Ersättaryttrande lämnas av Maurice Forslund (KD) enligt följande:

Det är positivt att programmet föreslår att de vackra blåklassade byggnaderna bevaras och att områdets identitet och karaktär ska tas tillvara. De byggnader som tillkommer ska därmed rent arkitektoniskt vara inspirerade av den äldre befintliga bebyggelsen. Det är angeläget att den tillkommande bebyggelsen inte består av fantasilös nyfunkis då arkitekturen kommer att vara avgörande för helhetsintrycket av området. Jag ser fram emot ett projekt där gestaltungsfrågorna är i centrum och arkitekturen är attraktiv med brutna tak, en variation av färger och former, tydlig kvartersstruktur, torgbildningar och levande bottenvåningar.

§ 32

Markanvisning för bostäder inom del av fastigheten Örby 4:1 i Bandhagen till Wallenstam AB

Dnr E2012-513-00875

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom del av fastigheten Örby 4:1 till Wallenstam AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 10 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 33

Markanvisning för bostäder inom fastigheterna Horisonten 3, Fallskärmen 2 samt Flygledaren 3 i Skarpnäck till Green Park S27 AB

Dnr E2014-02114

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom fastigheterna Fallskärmen 2, Horisonten 3 och Flygledaren 3 till Green Park S27 AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal och övriga erforderliga avtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 18 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V) enligt följande:

Nämnden är positiv till att projektet tillför bostäder i ett kollektivtrafikhögt läge. I och med byggandet av bostäderna kommer ett antal parkeringsplatser i parkeringshus försvinna. I det fortsatta arbetet är det viktigt att se över hur mobilitetslösningar kan bidra till att lösa de boende i områdets transportbehov, dessa lösningar ska i första hand handla om att möjliggöra för bilpool, bättre förutsättningar för cykling och andra mobilitetslösningar i syfte att främja mer miljövänliga färdmedel.

§ 34**Bostadsprojektet Kavringen-Saltvägen i Hökarängen.
Reviderat inriktningsbeslut**

Dnr E2015-03587

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden ger kontoret i uppdrag att fortsätta utredningsarbetet (inriktningsbeslut).

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 16 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 35**Bostäder och förskola vid Grycksbovägen och
Enskedevägen i Svedmyra. Reviderat
genomförandebeslut**

Dnr E2015-03598

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner reviderat genomförandebeslut av exploatering inom Reket 1, del av Tallkrogen 1:1 och del av Svedmyra 1:1 i Svedmyra omfattande totalt ca 82,8 mnkr och ger kontoret i uppdrag att genomföra projektet.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 8 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 36

Markanvisning för bostäder inom del av fastigheten Farsta 2:1 i Farsta till Veidekke Bostads AB

Dnr E2015-03799

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V):

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom del av fastigheten Farsta 2:1 till Veidekke Bostads AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden uppdrar åt exploateringskontoret att i den fortsatta planeringen verka för en ökad exploateringsgrad i projektet, samtidigt som de gröna kvaliteterna integreras i bebyggelsen.
- 3 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Farsta utgör ett av staden stora framtida stadsutvecklingsområden. Genom tyngpunkt programmet Tyngpunkt Farsta tas ett helhetsgrepp om Farstas utveckling och hur drygt 10 000 nya bostäder ska kunna byggas samtidigt som stadsdelens urbana och gröna kvaliteter kan stärkas. Kontoret konstaterar att den föreslagna

markanvisningen stämmer väl överens med programmets intentioner. För att inte förlora tid för bostadsbyggandet är det viktigt att det är möjligt att påbörja bostadsprojekt i ett område, trots att det omfattas av ett program.

Den föreslagna markanvisningen innebär att naturmark tas i anspråk för bostadsbebyggelse. Då mark i Stockholm är en bristvara och att människor behöver ges tillgång till natur är det viktigt att den naturmark som exploateras får en hög exploateringsgrad. Därför föreslår vi att exploateringskontoret ska pröva möjligheten till en ökad exploateringsgrad i projektet, samtidigt som de gröna kvaliteterna så långt som möjligt integreras i bebyggelsen. Detta stämmer väl överens med den ambition som föreslås i Tyngpunkt Farsta.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 4 januari 2016.
Kontoret föreslår att nämnden beslutar följande:

Anvisar mark för bostäder inom del av fastigheten Farsta 2:1 till Veidekke Bostads AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Abit Dundar (L) föreslår att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V).

Reservation

Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Abit Dundar (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 37**Markanvisning för bostäder inom del av fastigheten
Farsta 2:1 i Farsta Strand till JM AB**

Dnr E2015-03810

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom del av fastigheten Farsta 2:1 till JM AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 18 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 38**Mälarbanan sträckan Spånga-Barkarby.
Överenskommelse om passager och finansiering av
gång- och cykeltunnel samt ersättning för tillfälligt
nyttjande. Inriktningsbeslut**

Dnr E2016-00052

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt kontorens gemensamma förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna överenskommelse om passager samt ersättning för tillfälligt nyttjande för projekt Mälarbanan, Spånga-Barkarby med Trafikverket enligt vad som följer av kontorens gemensamma tjänsteutlåtande.

- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets och trafikkontorets gemensamma tjänsteutlåtande från den 7 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorens gemensamma förslag.

§ 39

Säkrare gångväg längs Årstaviken. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Dnr E2015-02986

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets redovisning som svar på remissen.
- 2 Exploateringsnämnden hemställer till kommunfullmäktige att pendlingsstråket för cyklister mellan Skanstull och Liljeholmsbron tas bort från Cykelplanen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 11 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 40**Motion av Joakim Larsson (M) om utveckling av Evert Taubes terrass på Riddarholmen. Svar på remiss**

Dnr E2015-03432

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remiss till kommunstyrelsen av motion (2015:55) om Evert Taubes terrass.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 november 2015.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP), Rikard Warlenius (V) och Abit Dundar (L) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att därutöver anföra:

Evert Taubes terrass på västra Riddarholmen ligger mellan Wrangelska palatset och Riddarfjärden och utgör en del av Norra Riddarholmshamnen. Terrassen anlades i början av 1980-talet och fick sitt namn 1983 efter trubaduren Evert Taube. 1990, till 100-årsminne av Taubes födelse.

Trots sitt ytterst centrala och vattennära läge i staden är terrassen idag en plats utan egentlig dragningskraft. Förutom två skulpturer finns egentligen bara en tom och plattstensyta mot Riddarfjärden med ett fåtal utplacerade bänkar. Den avgränsas dessutom av en parkeringsplats för bilar vid Södra Riddarholmshamnen och en likaledes tom yta framför Wrangelska palatset. Det gör olyckligtvis Evert Taubes terrass till en plats man passerar, snarare än en plats man söker upp och vistas på. Platsen är således minst sagt underutnyttjad idag, men besitter potential att bli en av stadens mest attraktiva mötesplatser.

Detta skulle vara möjligt att uppnå med relativt små medel, och vara till gagn för såväl stockholmare och besökare som

kringliggande verksamheter. Det torde vara fullt möjligt att införliva grönska på platsen vilket idag helt saknas, belysning, fler primära viloplatser men också sekundära sittplatser som är mer fria och självständiga och där man vill sätta fastän det inte är planerat för det. På så vis kan fler människor bjudas in att använda platsen, eftersom man har olika behov vid olika tillfällen. Ytterligare attraktivitet skulle kunna skapas genom möjlighet till aktivitet, exempelvis lekställning för barn, boulebana, schackspel eller liknande.

Det är därför glädjande att exploateringskontoret ställer sig bakom motionen och därtill föreslår att exploateringsnämnden och andra berörda nämnder utreder förutsättningarna att utveckla Evert Taubes terrass för att öka trygghet och attraktivitet på platsen.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP), Rikard Warlenius (V) och Abit Dundar (L).

Reservation

Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Ersättaryttrande

Maurice Forslund (KD) instämmer i förslag till beslut från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M).

§ 41

Kapacitetshöjande åtgärder samt förbättrad trafiksäkerhet på Årstälänken, Väg E4E20 Essingeleden Södra Länken, Stockholms kommun. Anmälan av svar på remiss från Trafikverket

Dnr E2015-03725

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets anmälan av svar på samrådsremiss för kapacitetshöjande åtgärder samt förbättrad trafiksäkerhet på Årstälänken, Väg E4E20 Essingeleden Södra Länken.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 13 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 42

Lokaler för projekt Slussen

Dnr E2015-03828

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden ger exploateringskontoret i uppdrag att, i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande, teckna hyresavtal mellan Tranbodarne 11 KB och exploateringskontoret för nya lokaler åt projekt Slussen.
- 2 Exploateringsnämnden begär att kommunstyrelsens ekonomiutskott godkänner inhyrningen.
- 3 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 13 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Ersättaryttrande

Ersättaryttrande lämnas av Maurice Forslund (KD) enligt följande:

Om jag hade haft rösträtt skulle jag ha yrkat att nämnden beslutar att avslå exploateringskontorets förslag till beslut samt därutöver anför följande:

Projekt Slussen är ett mycket viktigt infrastrukturprojekt med stor påverkan på kommunikationerna i centrala Stockholm. Det är angeläget att nya Slussen byggs snarast möjligt och det är beklagligt att processen har försenats och fördröjats i så stor omfattning som redan har skett. Det är mot den bakgrunden överraskande att exploateringskontoret föreslår en flytt av projektkontoret från av staden ägda lokaler till externt ägda lokaler med en hyreskostnad om drygt 20 miljoner kronor fram till år 2020. Det är viktigt att staden agerar ansvarsfullt med skattebetalarnas pengar och de motiv som kontoret anger för en flytt av projektkontoret är inte tillräckliga. Det kan också noteras att staden ska avstå från de nya lokalerna i samband med kommande ombyggnation av dessa, sannolikt kring år 2020, vilket torde innebära att projektkontoret måste omlokaliseras igen innan projekt Slussen är slutfört.

§ 43

Tillägg till genomförandeavtal med Trafikverket avseende intunnling av Värtabanan, inom Hagastaden

Dnr E2015-03919

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner föreliggande tilläggsavtal till genomförandeavtal med Trafikverket och uppdrar åt kontoret att vidta erforderliga åtgärder för att genomföra avtalet.
- 2 Exploateringsnämnden hemställer hos kommunfullmäktige om fullmäktiges godkännande av beslutet senast den 21 mars 2016 genom beslut som senare vinner laga kraft.
- 3 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 44

Förskolor i Hagastaden. Svar på skrivelse från Jan Valeskog (S) m.fl.

Dnr E2015-02910

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara skrivelsen i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 30 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 45

Remiss av Solnas översiktsplan 2030 – utställning. Anmälan av svar på remiss. Kontorsyttrande

Dnr E2015-03591

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 13 januari 2016.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 46

Stockholms miljöprogram 2016-2019. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Dnr E2015-03446

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V):

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att därutöver anföra:

Miljöprogrammet är ett strategiskt viktigt dokument för Stockholm. Ärendet ska fortsatt beredas, därför lämnar majoriteten ärendet utan egna ställningstaganden.
- 3 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 30 december 2015. Kontoret föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

- 1 Besvara remissen med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Abit Dundar (L) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna kontorets förslag till beslut samt att därutöver anföra:

Stadens miljöprogram för 2016-2019 är nu äntligen remitterat. Som stadens främsta styrdokument på miljöområdet är vi angelägna om att förslaget från kommunstyrelsen tillåts en ingående granskning av alla berörda verksamheter i staden. Vi är angelägna om att stadens kommande miljöarbete stärker Stockholm som ett internationellt föredöme på miljöområdet.

För genomförandet av miljöprogrammet betonar vi vikten av att stadens resurser utnyttjas kostnadseffektivt. Flertalet av de åtgärder som föreslås i miljöprogrammet saknar ekonomiska konsekvensbeskrivningar. I detta avseende behöver dokumentet kompletteras samt hur ekonomin kopplas till stadens och respektive verksamhets budget.

Att säkerställa god uppföljning och rapportering är centralt för att miljömålen ska kunna uppnås. Upplägget med att uppföljningsansvaret för delmålen kopplas till den verksamhet som har genomförandeansvar torde vara klokt och effektivt. Därutöver kan ansvarsfördelningen för indikatorerna, där bara nämnder och bolag som har störst påverkan åläggs att rapportera, bli kostnadseffektiv då staden kan jobba med fler indikatorer samtidigt som administrationen hålls nere. Vi vill dock uppmärksamma tveksamheter kring vilka nämnder och bolag som ska ha ansvaret för den samordnade uppföljningen. Till exempel åläggs stadsbyggnadsnämnden att samordna uppföljningen av delmål 6.2 *Fuktskador ska förebyggas* trots att nämnden varken har genomförandeansvaret för delmålet eller uppföljningsansvaret för indikatorn.

Det är vidare positivt med en uppföljnings- och rapporteringsstruktur där resultaten tidigareläggs och därmed kan implementeras i efterföljande års budget. Vi anser dock att det finns ett antal delmål där det varken är praktiskt möjligt eller påkallat att följa upp indikatorer flera gånger per år. Det gäller exempelvis delmålen inom *Hållbar energianvändning* där uppföljningen är beroende av statistik från SCB som endast kommer en gång per år. Förutom det praktiskt omöjliga skapar det dessutom ett onödigt administrativt arbete. Det åligger nu kommunstyrelsen att arbeta fram anvisningar för när och hur uppföljningsrapportering ska ske. Det är viktigt att dessa anvisningar är tydliga samt att de finns tillgängliga hos stadens nämnder och bolag innan rapporteringen kan förväntas starta. Vi noterar att kravet på obligatoriska miljöhandlingsplaner för stadens nämnder och styrelser avskaffas och ska bli frivilliga, en förändring som förtjänar en

betydligt tydligare konsekvensanalys.

En utmaning gällande energianvändningen är att hantera energikraven i nybyggnationen. Det är viktigt att Stockholm kan ligga i framkant gällande hållbart byggande. I detta sammanhang vill vi betona vikten av att lagstiftningen om att förbjuda så kallade kommunala särkrav ses över. Enligt stadens miljöförvaltning har lagstiftningen inte fått någon rättslig betydelse. Detta är naturligtvis glädjande av många skäl, dels att Stockholms stad även fortsättningsvis kan gå före i energisnålt byggande, dels att marknaden verkar vara ointresserad av att vänta in lågt satta nationella krav. En orosfaktor är dock att lagstiftningen skapat förvirring bland såväl byggherrar som stadsplanerare. Den felaktiga föreställningen om att det råder förbud för bostadsbyggande som går längre än vad Boverkets byggregler föreskriver kan komma att påverka byggtakten negativt.

För att den fossila energin ska minska krävs energieffektivare fordon och en ökad elektrifiering. Förutom det självklara att stadens egen fordonsflotta ska ligga i framkant bör staden sätta upp tydliga och hårda krav vid upphandling av transporttjänster. Vi efterlyser tydligare mål kring detta, både för stadens eget klimatarbete men även för att ge marknaden tillit till att politiken är pådrivande. Gällande till exempel biogasmarknaden är det oroväckande att det finns tecken på att företagen inte litar på att politiken är tillräckligt modig genom att sätta upp tuffa miljömål som främjar företag som vågar satsa på miljön.

Att fler bilister byter till miljöbil är helt avgörande för synen på bilism och nya vägar i framtiden. Konkreta förslag om att skynda på utbyggnaden av stadens laddinfrastruktur för miljöfordon lyser tyvärr med sin frånvaro i miljöprogrammet. För att klara målet med miljöanpassade transporter krävs vidare att vi planerar staden på ett sätt som lägger grunden för miljövänliga livsstilar. Detta gör vi genom den täta miljövänliga staden. Genom att bygga högre i goda kollektivtrafiklägen så använder vi stadens mark mer effektivt och sparar parker- och grönområden. Då blir det även möjligt att använda kollektivtrafik på ett långt mer effektivt sätt än idag. Det är viktigt att staden ytterligare fördjupar samarbetet och planeringen med AB Storstockholms Lokaltrafik, Trafikverket och regionens övriga aktörer i dessa frågor.

Det är hög tid att sluta se på stadens vatten som ett problem att gå runt, över eller under. Det behövs en offensiv politik för att bättre utnyttja Stockholms vattenvägar för bland annat

vattenburen kollektivtrafik. Det är välkommet att miljöprogrammet lyfter fram vattenvägarna som hållbara alternativ till vägtransporterna. Vi saknar dock ett tydligare resonemang om hur staden tidigt i planeringsstadiet ska tänka kring sjötrafiken när bostäder byggs i nya områden.

En ökande befolkning ger möjlighet att förtäta staden så att fler får närmare till vardagsnära service, kollektivtrafik och trygga gång- och cykelstråk. För detta krävs en smart och hållbar markanvändning. För att kunna bygga tillräckligt många bostäder kan vi krasst instämma i miljöprogrammets konstaterande att ”det kommer inte att vara möjligt att tillgodose alla intressen och önskemål”, till exempel kopplat till överklagandeprocesser där bostäder och förtätning i alltför hög uträckning kan stoppas av särintressen. Vi menar att det ligger ett tungt allmänintresse i att staden kan byggas tät och miljövänlig.

Miljöprogrammets mål om resurseffektiva kretslopp innefattar viktiga delmål där stadens avfallshantering står i fokus. Det är positivt att vänstermajoriteten fortsätter på Alliansens höjda ambition gällande matavfallsinsamling för att öka tillgången till biogas i regionen. Vi vill betona vikten av att staden skyndsamt kommer vidare i planeringen av den optiska sorteringsanläggningen. Detta för att nå det nationella målet om 50 procent insamling av matavfall för biologisk behandling år 2018. Tyvärr har vänstermajoriteten både i budgetar, och nu i miljöprogrammet, ignorerat mållåret 2018 och nöjt sig med målet om 70 procent insamling av matavfall till år 2020. Givetvis en bra ambition men inte acceptabelt att stryka ett viktigt delmål på vägen för att undvika en svekdebatt i valet 2018.

Miljöprogrammet hänvisar till ”Färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040” som ännu inte är framtaget. Detta är anmärkningsvärt med tanke på att det är ont om tid och att mållåret 2040 kommer att bli svårt att uppnå. Dessutom innehåller målet faktorer som staden inte råar över vilket gör det extra viktigt för staden att skyndsamt staka ut vägen för externa aktörer som ska bidra till att målet kan uppfyllas. Annars riskerar vi att mållåret inte tas på allvar.

Slutligen kan vi tyvärr konstatera att Miljö- och hälsoskyddsnämndens viktiga arbete med Klimatpakten, stadens samverkan med näringslivet, inte berörs i miljöprogrammet. Det är en allvarlig brist då samverkan med näringslivet är helt avgörande för att nå miljö- och klimatmålen, inte minst i delar där staden inte har egen

rådighet.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V).

Reservation

Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Abit Dundar (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Ersätтарыttrande

Maurice Forslund (KD) instämmer i förslag till beslut från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och Abit Dundar (L).

§ 47

Miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar i stadens planer och program. Svar på remiss från stadsrevisionen

Dnr E2015-03438

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Elin Olsson m.fl. (MP) och Rikard Warlenius (V) enligt följande:

När Stockholm växer är det angeläget att stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser deltar på ett tidigt stadium i planeringsarbetet. Precis som revisionen uppmärksammat så ingår miljö- och hälsoskyddsnämnden numer i den så kallade ledstängen vilket resulterat i ett bättre samarbete med exploateringsnämnden. I Finansborgarrådets budget för 2016 framgår det även att exploateringsnämnden ska inhämta eventuella synpunkter från miljö- och hälsoskyddsnämnden i arbetet inför markanvisningar och vara en viktig aktör under planprocessen, för att uppnå en hållbar stadsutveckling. Detta arbete sker till viss del redan men, som stadsrevisionen noterat, finns förbättringsmöjligheter. Särskilt angeläget är det att följa upp rekommendationen vad gäller att upprätta dokumentation för hur miljöfrågorna ska integreras i planeringsprocessen.

§ 48

Gångplan för Stockholm - Svar på remiss

Dnr E2015-03056

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen med kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 23 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 49

Tyresåns vattenvårdsförbunds åtgärdsprogram för Tyresån och Kalvfjärden 2016-2021. Anmälan av svar på remiss

Dnr E2015-03341

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets

förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 december 2015.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Vid protokollet

Lena Mittal